

การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5

พระมหาณัชภพ มาตยาบุญ * รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา วิทโคโต **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ขั้นที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5 ขั้นที่ 3 การสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5 ขั้นที่ 4 การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ในโรงเรียน 2) ผู้บริหารโรงเรียน รองผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และบุคลากรครู ผู้รับผิดชอบงานจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5 จำนวน 191 คน และ 3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการความรู้ในโรงเรียน จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสอบถาม และแบบประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบ การวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5 ที่เหมาะสมและเป็นไปได้ มี 6 ชั้น 24 กิจกรรม ได้แก่ ขั้นที่ 1 การแสวงหาความรู้และการสร้างความรู้ ซึ่งประกอบด้วย 5 กิจกรรม ขั้นที่ 2 การจัดเก็บความรู้ มี 4 กิจกรรม ขั้นที่ 3 การประมวลความรู้และกลั่นกรองความรู้ มี 3 กิจกรรม ขั้นที่ 4 การเข้าถึงความรู้ มี 3 กิจกรรม ขั้นที่ 5 การแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มี 3 กิจกรรม และ ขั้นที่ 6 การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ มี 6 กิจกรรม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย พบว่า รูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 5 ที่เป็นผลการวิจัยครั้งนี้ในการนำไปใช้ ผู้ใช้จะต้องศึกษาขั้นตอนของรูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนโดยละเอียด และปฏิบัติตามในแต่ละขั้นตอนทุกขั้นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และเพื่อให้ง่ายต่อการนำรูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนไปใช้ โรงเรียนควรจัดทำคู่มือหรือ Module ขยายรายละเอียดของการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนให้ครบถ้วน

คำสำคัญ : การพัฒนา / รูปแบบ / การจัดการความรู้

* หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

** อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

THE DEVELOPMENT OF KNOWLEDGE MANAGEMENT MODEL FOR
PHRARIYATTIDHAM SCHOOLS OF EDUCATIONAL DIVISION GROUP 5

*Phramaha Natchaphop Mayataboon * Prof. Dr. Preecha Vihokto ***

ABSTRACT

The purpose of this study was to develop a model of Knowledge Management in schools of educational division group 5. This study divided in to 4 stages comprised: PHASE 1- designation of framework, PHASE 2- investigation of data concerning the Knowledge Management in schools, PHASE 3- construction of a model on the Knowledge Management in schools, PHASE 4- evaluation of a model on the Knowledge Management in schools. The subjects consisted of documents, 1) academic texts along with researches concerning the Knowledge Management in schools, 2) 191 school administrators, teachers in charge of the school Knowledge Management, 3) 17 experts on the Knowledge Management. Instruments employed included a set of document analysis, questionnaires, a form of suitability and feasibility evaluation. Statistics applied were frequency, percentage, mean, standard deviation, median and interquartile range.

The model of the Knowledge Management in the schools of educational division group 5 was found suitable and practical were composed of 6 steps 24 activities. STEP 1- Creating and acquiring knowledge 5 activities, STEP 2- Storing knowledge 4 activities, STEP 3- Processing and refinement of knowledge 3 activities, Step 4- Access to knowledge 3 activities, STEP 5- knowledge exchange 3 activities, STEP 6- Knowledge to use 6 activities.

Keywords : Development / Model / Knowledge Management

* Doctor of Philosophy Educational Administration Western University

** Faculty Staff Doctor of Philosophy Educational Administration Western University

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบต่างๆ และนโยบายด้านการศึกษารัฐบาลทุกรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา ต่างมีอุดมการณ์และหลักการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) เห็นได้ว่าการจัดการศึกษานั้นก็เพื่อให้คนมีความรู้เป็นสำคัญ จึงมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ กฎหมาย ระเบียบต่างๆ และนโยบายของรัฐบาล

ความรู้เป็นสิ่งที่สามารถนำมาสร้างเป็นนวัตกรรม จึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความรู้เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆ หรือการเปลี่ยนความรู้ให้เป็นนวัตกรรมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์การให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ พัฒนาสังคมให้เป็นสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ได้ จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการจัดการความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมที่ต้องพัฒนาความสามารถในด้านการสร้างนวัตกรรมจากความรู้เพื่อให้เป็นพลังในการขับเคลื่อนสู่การเปลี่ยนแปลงที่แข็งแกร่ง ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่จะต้องเกิดในระดับกระบวนการทัศน์ ของทั้งสังคมจึงจะสามารถอยู่รอดจากการบีบคั้นรอบด้านจากกระแสโลกาภิวัตน์ได้ การนำความรู้มาสร้างเป็นนวัตกรรมมิใช่ต้องสร้างความรู้ขึ้นมาใช้เองใหม่ทั้งหมด แต่คือการใช้แนวทางผสมผสานอย่างชาญฉลาดโดยใช้แนวคิดในเชิงกลยุทธ์เพื่อการจัดการความรู้(knowledge management) จึงเป็นแนวทางที่บุคคลหรือองค์กรต้องให้ความสำคัญกับการปรับกระบวนการทัศน์ดังกล่าว (ปิยะนวด บุนนาค, 2551 : 1) แสดงให้เห็นว่า ความรู้สามารถนำมาสร้างนวัตกรรมที่มีประโยชน์ต่อชาติ และการจัดการความรู้ที่ดีจะสามารถแก้ปัญหาในการสร้างนวัตกรรมของประเทศไทยที่มีมายาวนานได้

สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศยังมีความแตกต่างกันมาก แม้ว่าจะอยู่ภายใต้การควบคุมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกัน แต่คุณภาพของสถานศึกษายังคงมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินงานตามกฎหมายในกรอบเดียวกันคือพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตราที่ 11 ให้ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้เพื่อเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยต้องรับรู้ข่าวสารและสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเหมาะสมต่อสถานการณ์ ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถสร้างวิสัยทัศน์และเปลี่ยนแปลงทัศนคติของข้าราชการให้เป็นคนที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ตอบสนองนโยบายและยุทธศาสตร์ของชาติ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกล่าวไว้ว่า การดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดเป็นแผนงานโครงการด้านการจัดการความรู้ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ สพฐ. ต้องดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว โดยกำหนดให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตและทุกโรงเรียนต้องจัดให้มีโครงการที่ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดได้ดำเนินกิจกรรมการจัดการความรู้ในสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานในสถานศึกษาทั่วประเทศ และเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งมุ่งสู่ความเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

ถาวรและเป็นองค์การประสิทธิภาพ เพื่อให้คุณภาพการศึกษาของชาติมีมาตรฐานใกล้เคียงกันหรือเหมือนกัน ซึ่งจุดมุ่งหมายคือมุ่งพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้มีมาตรฐานเพื่อพัฒนาคน โดยมุ่งให้คนมีความรู้ เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถดำเนินชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นปกติสุข ดังนั้น สถานศึกษาทุกแห่งจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญในเรื่องการจัดการความรู้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการ พัฒนานวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษาเพื่อก้าวสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ต่อไป

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5 ซึ่งจะประกอบด้วย ขั้นตอน และกิจกรรมของการดำเนินงานการจัดการความรู้ใน โรงเรียนร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด และเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งปัจจุบันนี้เมื่อมองภาพรวม แล้ว ทุกโรงเรียนมีปัญหาเดียวกันคือ ขาดรูปแบบหรือขั้นตอนกระบวนการดำเนินงานการจัดการความรู้ที่ เหมาะสม โดยบางโรงเรียนก็ทำมาก บางโรงเรียนก็ทำน้อย จึงทำให้คุณภาพของโรงเรียนตามผลการประเมิน ของสำนักงานประเมินมาตรฐานการศึกษา (สมศ.) รวมทั้งมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษายังไม่ดีพอ และไม่เท่าเทียมกันหรือใกล้เคียงกัน อีกทั้งยังไม่อาจเป็นสังคมแห่งการ เรียนรู้ตามที่ภาครัฐต้องการได้ ผู้ปกครองยังคงเลือกโรงเรียนที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนยอดนิยม อยู่เช่นเดิม ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ให้เหมาะสมและเป็นไปได้สำหรับ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา(Research & Development) มีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ซึ่งในแต่ละขั้นตอน มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ เป็นการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยการศึกษา เอกสาร ตำรา วิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการความรู้ จำนวน 60 เล่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบ วิเคราะห์เอกสาร การรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและสาระที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการจัดการความรู้ใน โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5

วิธีดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการจัดการ ความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5 จำนวน 41 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 41 คน บุคลากรครูในโรงเรียน จำนวน 291 คน รวม 373 คน กลุ่มตัวอย่างกำหนดขนาดโดยใช้

ตารางของครูพี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 191 คน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม การรวบรวมข้อมูลใช้การรวบรวมด้วยตนเองโดยส่งและรับเอกสารผ่านผู้รับส่งเอกสารของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5 การวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5

วิธีดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ เป็นการสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5 โดยรวบรวมข้อมูลจากขั้นที่ 1-2 และการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์และการสังเคราะห์เนื้อหา กำหนดเป็นโครงร่างของรูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5 และจัดทำเป็นแผนภูมิการไหลของงานแบบหน้ากระดาน (Deployment Flowchart)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5

วิธีดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ เป็นการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบของการจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วย ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ และได้รับการยอมรับด้านการจัดการความรู้ กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการใช้เทคนิคสโนว์บอล (Snowball Sampling) จำนวน 17 คน การรวบรวมข้อมูลใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) และการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัย

รูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 5 ที่เหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุด ประกอบด้วย 6 ชั้น 24 กิจกรรม ดังนี้

ขั้นที่ 1 การแสวงหาความรู้และการสร้างความรู้

- 1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษาโครงการจัดการความรู้มอบให้ฝ่ายวิชาการ
- 1.2 รองฯ ฝ่ายวิชาการจัดประชุมชี้แจงโครงการจัดการความรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจ
- 1.3 ครูร่วมกันจัดการความรู้ และรับมอบหมายโครงการ
- 1.4 ครูสร้างความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ/ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน
- 1.5 ครูจัดการเรียนการสอนจากความรู้ที่สร้างแล้วนั้น

ขั้นที่ 2 การจัดเก็บความรู้

- 2.1 ผู้บริหารให้ความสำคัญในการจัดเก็บความรู้ โดยจัดสถานที่จัดเก็บ
- 2.2 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการจัดเครื่องมือในการจัดเก็บความรู้ที่ทันสมัย
- 2.3 รองฯฝ่ายวิชาการส่งเสริมให้จัดเก็บความรู้ไว้ในเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 2.4 ครูจัดเก็บความรู้ไว้ในระบบเทคโนโลยี เช่น คอมฯ หรือเว็บไซต์

ขั้นที่ 3 การประมวลและกลั่นกรองความรู้

3.1 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการเก็บความรู้ที่มีประโยชน์และปรับปรุงเอกสารให้เป็นมาตรฐาน

3.2 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการจัดระบบการกลั่นกรองความรู้ให้ครูมีส่วนร่วมเสมอ

3.3 ครูนำความรู้ที่กลั่นกรองมาพัฒนางานของตน

ขั้นที่ 4 การเข้าถึงความรู้

4.1 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการสนับสนุนให้ครูเข้าถึงความรู้โดยการจัดหาสื่ออุปกรณ์สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้บุคลากรเข้าถึงความรู้ได้ง่ายขึ้น

4.2 ครูทุกคนมีวิธีการหลากหลายในการเข้าถึงความรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

4.3 ครูทุกคนใช้ความรู้พัฒนางานที่รับผิดชอบได้ดีขึ้น

ขั้นที่ 5 การแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้

5.1 ผู้บริหารสนับสนุนความรู้เพิ่มโดยการส่งเสริมให้ศึกษาต่อเพิ่มเติม

5.2 ครูแลกเปลี่ยนความรู้กันในโรงเรียนสม่ำเสมอ เช่น ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เผยแพร่เอกสารวิชาการบทความ งานวิจัย ฯลฯ

5.3 ครูสามารถแลกเปลี่ยนความรู้กันโดยการผ่านระบบเครือข่ายความรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ขั้นที่ 6 การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

6.1 ผู้บริหารให้บริการแก่หน่วยงานภายนอกโรงเรียนในการจัดกิจกรรมความรู้ต่างๆ เช่น สถานที่ ฯลฯ

6.2 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการจัดการความรู้ ได้ให้ความสนใจแก่ครูในการเข้าถึงความรู้ที่จัดเก็บไว้เพื่อนำความรู้ไปใช้ในกิจกรรมต่างๆ

6.3 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการนำความรู้ใหม่ที่หามาได้ใช้ในการเพิ่มพูนประสิทธิภาพโรงเรียน การบริหาร การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนา

6.4 ครูความสามารถนำความรู้ของตนไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

6.5 ครูที่มีความรู้และทักษะถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนครูในโรงเรียน

6.6 ครูจัดนิทรรศการ วารสาร และจดหมายข่าว เผยแพร่ความรู้ของตนในโรงเรียน

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 5 พบว่ารูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 5 มี 6 ชั้น 24 กิจกรรม ได้แก่ ชั้นที่ 1 การแสวงหาความรู้และการสร้างความรู้ในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย 5 กิจกรรม ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษาโครงการจัดการความรู้มอบให้ฝ่ายวิชาการ รองผู้อำนวยการจัดประชุมชี้แจงโครงการจัดการความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจ ครูร่วมกันจัดการความรู้และรับมอบหมายงาน ครูสร้างความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ/ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน และ ครูจัดการเรียนการสอนจากความรู้ที่สร้างแล้วนั้น ชั้นที่ 2 การจัดเก็บความรู้ ประกอบด้วย 4 กิจกรรม

ได้แก่ ผู้บริหารให้ความสำคัญในการจัดเก็บความรู้โดยจัดสถานที่จัดเก็บ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการจัด
เครื่องมือในการจัดเก็บความรู้ที่ทันสมัย และส่งเสริมให้จัดเก็บความรู้ไว้ในเทคโนโลยีสารสนเทศ และ ครู
จัดเก็บความรู้ไว้ในระบบเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์หรือเว็บไซต์ ชั้นที่ 3 การประมวลและกลั่นกรองความรู้
ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ชั้นที่ 4 การเข้าถึงความรู้ ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ชั้นที่ 5 การแบ่งปันและ
แลกเปลี่ยนความรู้ ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ชั้นที่ 6 การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย 6 กิจกรรม
รูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 5 ที่พัฒนาครั้งนี้
เป็นรูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียน ที่สอดคล้องกับหลักการจัดการความรู้ในโรงเรียน ผกาพันธ์ อินตะ
แก้ว (2552: 6) การจัดการความรู้ หมายถึง การบริหารการจัดการความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร เป็นทั้งความรู้
ประสบการณ์ภายในภายนอกที่องค์กรต้องการและจำเป็น เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร
ข้อมูลที่เป็นความรู้เหล่านี้จะถูกเก็บไว้ในฐานข้อมูลสอดคล้องกับ แก้วเวียง นานาผล (2551:7) ที่ได้ให้
ความเห็นการจัดการความรู้ไว้ว่า การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการที่เป็นการดำเนินการร่วมกันของ
ผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพให้กับผู้เรียน และเตือนใจ
รักษาพงศ์ (2551: 17) ให้ความหมายการจัดการความรู้ว่า หมายถึงการร่วมกันคิดค้นองค์ความรู้ที่มีอยู่ใน
องค์กรหรือภายนอกองค์กรมาพัฒนา สร้าง จัดระบบ แบ่งปันและเรียนรู้ เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย
ของการทำงาน การพัฒนาคนและพัฒนาองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และสำนักงาน ก.พ.ร.
และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2548:4) การจัดการความรู้ในองค์กร หมายถึง การรวบรวมองค์ความรู้ที่มี
อยู่ในองค์กรซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กร
สามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลให้
องค์กรมีความสามารถในเชิงแข่งขันสูงสุดโดยที่ความรู้ 2 ประเภทคือ ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน เป็นความรู้ที่ได้
จากประสบการณ์พรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่างๆ เป็นความรู้ที่ไม่
สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เช่น ทักษะในการทำงานงานฝีมือหรือ
การคิดเชิงวิเคราะห์ บางครั้งจึงเรียกว่า เป็นความรู้แบบนามธรรม ความรู้ที่ชัดแจ้งเป็นความรู้ที่สามารถ
รวบรวมถ่ายทอดได้โดยผ่านวิธีต่างๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่างๆ และบางครั้ง
เรียกว่า เป็นความรู้แบบรูปธรรม

ดังนั้นโดยสรุปจะเห็นได้ว่า รูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
กลุ่มที่ 5 นี้ ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ซึ่งเป็นประโยชน์ที่จะทำให้การดำเนินงานของผู้บริหาร และครูผู้สอน
ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้น
พื้นฐาน โดยการให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือครู หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ ให้รู้จัก
ปรับปรุงวิธีสอนและเนื้อหาการสอน ตลอดจนปรับปรุงการประเมินผลการสอน ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตาม
วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ ช่วยให้เกิดความงอกงามทางวิชาชีพทางการศึกษา ทำ
ให้ครูจัดการความรู้มีความพึงพอใจ และมีกำลังใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และยกระดับ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นและรักษามาตรฐานไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีระวัฒน์ เขียมแสง
(2550) รูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย 11
กิจกรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

1. รูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 5 ที่พัฒนานี้เป็นขั้นตอนและกิจกรรม ของการดำเนินงานการจัดการความรู้ในโรงเรียนตามลำดับอย่างชัดเจน ดังนั้นเมื่อโรงเรียนนำไปใช้จึงต้องศึกษาขั้นตอนของรูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนโดยละเอียดในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป และเพื่อให้ง่ายต่อการนำรูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนไปใช้จึงควรมีการจัดทำคู่มือหรือ Module ขยายรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน เพื่อให้ชัดเจนและมีแนวปฏิบัติครบถ้วน

2. ด้านนโยบาย ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในโครงการ และประชุมชี้แจงให้บุคลากรรับทราบเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน และมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุน อำนาจความสะดวกโดยจัดหาสถานที่ สื่อวัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อใช้ในการดำเนินงาน และเปิดโอกาส เวลา ให้บุคลากรทุกคนได้เข้าถึงความรู้ และมีส่วนร่วมในโครงการอย่างสม่ำเสมอ

3. ระดับปฏิบัติ คณะกรรมการโครงการและครูร่วมกันสร้างความรู้ จากผู้เชี่ยวชาญ/ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำความรู้ที่สร้างมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของตน ใช้ระบบเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต หรือเว็บไซต์ ในการประมวลและกลั่นกรองความรู้ และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำรูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 5 ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปทดลองใช้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 5 เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียน ดังกล่าวนี้ ว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด

2. ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำรูปแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 5

3. ควรทำการวิจัยพัฒนารูปแบบการบริหารด้านอื่นๆ โดยอาศัยรูปแบบกระบวนการวิจัย เช่นเดียวกันนี้ ในการมุ่งพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านต่างๆ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา และมาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริม

บรรณานุกรม

กุนทิกา สงวนศักดิ์ศิริ. (2554). รูปแบบการจัดการความรู้ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คุชฎินิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แก้วเวียง น่านาผล. (2551). การพัฒนาตัวแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุทรไพศาล.

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, สำนักงาน และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2548). คู่มือการจัดทำแผนการจัดการความรู้. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.

- ฉลองรัฐ อินทรีย์. (2550). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยราชธานี. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เดือนใจ รักษาพงษ์. (2551). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง. (2550). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นวลละอ อสงสุข. (2550). การศึกษาการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญดี บุญญาภิจ. (2548). การจัดการความรู้...จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : จิรวัฒน์ เอ็กซ์เพรส.
- ปฏิรูปการศึกษา, สำนักงาน. (2545). แนวทางการบริหารและจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี.
- ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ. (2551). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษา. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ผกาพันธ์ อินตะแก้ว. (2552). รูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มโรงเรียนสาธิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พัฒนาผู้บริหารการศึกษา,สถาบัน. (2548). การจัดการความรู้ในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- รัชต์วรรณ กาญจนปัญญาคม. (2548). การจัดการองค์ความรู้. กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรี่.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สมศ., สำนักงาน. (2550). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนวัดท่าเรือ “อุตสาหะวิทยาการ”. ม.ป.ท.
- วิจารณ์ พานิช. (2547). การจัดการความรู้ : ฉบับนักปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ.
- ศึกษานิเทศก์, กระทรวง. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สุเทพ บุญเต็ม (2549). การพัฒนารูปแบบการกำกับติดตามสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ขอนแก่น.
- เสนาะ กลิ่นงาม. (2551). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Alstete, J.W. (2007). Assessment of knowledge growth stages in organizations. Knowledge Management Research and Practice, 5(1), 54-63.
- Baskerville, R., & Dulipovici, A. (2006). The theoretical foundations of knowledge Management. Knowledge Management Research and Practice, 4(2), 83-105..
- Drucker, P. (1999). Management Challenge for The 21st Century. New York : Harper Business.

Marquardt, Michal J. (1996). *Building the Learning Organization*. New York : McGraw-Hill

Senge, P. (2001). *Classic Work : The Leader's New Work : Building Learning Organizations In Knowledge Management : Classic and Contemporary Works*.
Morey, Daryl. 5(6) : 19-52.